

НЕКОТОРЫЕ СТАТИСТИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ ЭПИЗООТИЧЕСКОГО ПРОЦЕССА ПРИ БРУЦЕЛЛЕЗЕ КРУПНОГО РОГАТОГО СКОТА В МЕРКЕНСКОМ РАЙОНЕ ЖАМБЫЛСКОЙ ОБЛАСТИ

Аннотация

Изучены эпизоотическая ситуация по бруцеллезу крупного рогатого скота в Меркенском районе Жамбылской области за 2013-2016 гг. Были анализированы следующие статистические показатели: индекс заболеваемости, индекс инцидентности, показатель наглядности. Проведена сертификация территории района в разрезе всех сельских округов и крестьянских хозяйств.

Инцидентность была высока весной, ниже осенью, что свидетельствует о том, что при благоприятных условиях и эффективных мероприятиях достигается его снижение и наоборот. В 2013-2015 гг. в районе условия были неблагоприятными и противо-эпизоотические мероприятия проведены не целесообразно. В 2016 г. проводимые меры показали свою эффективность и в результате уровень показателя наглядности резко снизился.

Ключевые слова: бруцеллез крупного рогатого скота, статистические показатели, эпизоотический процесс, индекс пораженности и заболеваемости.

ӘОЖ 632:082.14

Қайыпова А.К., Сиябеков С.Т., Заманбеков Н.А., Ахметова М.С.

Қазақ ұлттық агралық университеті

ИММУНОМОДУЛЯТОР ТИМАЛИНДІ БҰЗАУЛАРДЫҢ ДИСПЕПСИЯ АУРУЫНА ҚАРСЫ ҚОЛДАНУ ТИІМДІЛІГІ

Андатпа

Мақалада иммуномодулятор тималинді бұзаулардың диспепсия ауруына қарсы әсері туралы мәліметтер келтірілген. Зерттеу барысында алынған деректер аталған препаратты кешенді түрде қолдану диспепсия ауруымен ауырған бұзауларға тиімді емдік әсер ететіндігі және олардың салмақ қосу көрсеткіштерін айтарлықтай жоғарылатуға септігін тигізетіндігі туралы мәліметтер келтіріледі.

Кілт сөздер: тимоген, тималин, иммуномодулятор, диспепсия, резистенттілік.

Кіріспе

Қазіргі таңда ауылшаруашылығы жануарларының резистенттілігін арттыру, өсіп-даму функциясын жақсарту, сонымен қатар олардан сапалы, әрі жетілген төл алу және де Республика тұрғындарын сапалы мал өнімдерімен қамтамасыз ету қазіргі кезде мемлекетімізде ең бір өзекті мәселелердің бірі болып табылады. Ауыл шаруашылығы жануарларында, оның ішінде төлдер арасында ас қорыту жүйесі аурулары, оның ішінде диспепсия, жиі кездеседі, ол көптеген негативті факторларға тікелей байланысты, атап айтқанда, күтіп-баптау ережелерінің тиісті деңгейде сақталмауы, зоогигиеналық шаралардың дұрыс жолға қойылмауы, азықтандыруының тиісті талаптарға сәйкес келмеуі ж.т.б. [1, 2]

ҚР АШМ-нің статистикалық деректерінің мәліметі бойынша жануарлардың ас қорыту жүйесі ауруларынан өлім-жітім 7-18 %-ға дейінгі аралықты қамтиды.

Қазіргі кезде жануарлардың ас қорыту жүйесі ауруларын емдеу мақсатында көптеген дәрі-дәрмектер қолданылады, ал олардың басым көпшілігі әр түрлі топтағы антибиотиктер, сульфаниламидтік препараттар, нитрофурандар және басқа да антибактериалды препараттар болып табылады. Бұл дәрі-дәрмектердің басым көпшілігі шетелдік фармацевтикалық зауыттарда өндіріледі, сондықтанда олардың нарықтық бағасы да тым жоғары болады.

Шипалық және фармакотерапевтік қасиеті бар дәрі-дәрмектермен, оның ішінде әртүрлі иммуномодуляторлармен емдеу мәселесі бүгінгі таңда өзіндік назар етуді талап етеді, себебі оларды медицина және ветеринария саласында пайдалану елімізде жыл сайын кең қанат жайып келеді. Ол бір жағынан түсінікті де, себебі қазіргі уақытта емдік мақсаттар үшін пайдаланылатын дәрі-дәрмектердің басым көпшілігін өсімдіктер әлемі құрайды. Осы тұрғыдан отандық фармацевтикалық және ауылшаруашылығы саласында еңбек ететін ғалымдар мен мамандар жоғарыда аталған мәселені жүйелі түрде іске асыру мақсатында біршама жұмыстар атқаруда[3,4].

Иммуномодуляторлардың қатарына тималинді жатқызуға болады. Бұл препарат экстракциялау арқылы ірі қара малдың айырша безінен алынатын экстракт. Препарат глутамил-триптофанды жартылай пептидті жүйе болғандықтан жануарлардың, оның ішінде төлдің иммундық жағдайын күшейтеді (5, 6, 7, 8).

Мақсаты. Иммуномодулятор тималинді диспепсия ауруына шалдыққан бұзауларға қарсы кешенді емдік тиімділігін анықтау.

Аталған мақсатты іске асыру тұрғысында төмендегідей міндеттер қойылды:

1. Өндірістік жағдайда иммуномодулятор тималинді диспепсия ауруымен ауырған бұзауларға кешенді түрде қолдану.

2. Иммуномодулятор тималинді бұзаулардың өсіп-даму функциясына әсерін анықтау.

Материалдар мен әдістер

Біздің өндірістік – тәжірибе жұмыстарымыз диспепсия ауруымен ауырған 30 бас бұзауға жүргізілді. Қойылған мақсатқа сәйкес біз аналог принципі негізінде 3 топ құрдық(жасы, салмағы, азықтандырылуы, күтіп-бапталуы бірдей). Өндірістік тәжірибе жұмыстары Алматы облысы, Талғар ауданына қарасты «Алипов Т» жеке шаруа қожалығында жүргізілді.

1-ші тәжірибе тобындағы бұзауларға ауыз қуысы арқылы иммуномодулятор тималинді күніне 2 - 3 рет 50 мл³ мөлшерінде, регидрат ерітіндісі 50-100 мл/кг тәулігіне 2 рет ауыз қуысы арқылы ішкізілді және гендевит поливитамині берілді;

2-ші тәжірибе тобына ауыз қуысы арқылы тетраветин-500 антибиотигі 20-40 мг/кг мөлшерінде, регидрат ерітіндісі 50-100 мл/кг және гендевит поливитамині берілді;

3-ші тәжірибе тобына тетраветин-500 және гендевит поливитамині берілді.

Тәжірибе тобындағы бұзаулардың орташа тәуліктік және абсолютті салмақ қосу көрсеткіштерін анықтау, препаратты бергеннен кейінгі 10-шы және 30-шы тәуліктерде жүргізілді.

Зерттеу нәтижелері және талдау

Зерттеу нәтижелері 1-ші кестеде көрсетілген. Алынған зерттеу нәтижелері 1-ші тәжірибе тобындағы емделген 10 бұзаудың барлығы аурудан толық жазылғандығы анықталды, аурудың орташа өту ұзақтығы $5,1 \pm 1,2$ тәулікті құрады, емдеудің алғашқы 3 тәулігі ішінде ауырған 10 бас бұзаудың екеуі (20%); 3-7 тәуліктен кейін бесеуі (50%); 7-10 тәуліктен кейін үшеуі (30%) толық жазылды, аурудан айығу көрсеткіші 100 % болды.

Кесте 1-Иммуномодулятор тималиннің диспепсия ауруына шалдыққан бұзауларға қарсы тиімділігі

Көрсеткіштер	Топтар		
	1-ші тәжірибе тобы	2-ші тәжірибе тобы	3-ші тәжірибе тобы
Бұзаулардың саны	10	10	10
Аурудан айыққаны: бас	10	8	6
%	100	80	60
Ауырудың орташа өту ұзақтығы, тәулік	5,1±1,2	7,2±1,5	9,1±1,6
1-3	2	-	-
3-7	5	4	2
7-10	3	4	4
Өлімге душар болды, бас	-	2	4
%	-	20	40
Сақталуы, %	100	80	60

2-ші тәжірибе тобындағы 10 бұзаудан 8-і аурудан жазылғандығы анықталды, аурудың орташа өту ұзақтығы 7,2±1,5 тәулікті құрады, алғашқы 3 тәулік ішінде бірде-бір бұзау аурудан айықпады; 3-7 тәулік ішінде 4 (40%); ал 7-10 тәулік ішінде 4 (40%) бұзау толық жазылды, 2 бұзау өлімге душар болды (20 %), аурудан айығу көрсеткіші 80 % болды.

Ал 3-ші тәжірибе тобындағы 10 бұзаудан алтауы аурудан жазылды (60%), аурудың орташа өту ұзақтығы 9,1±1,6 тәулікті құрады, 4 бұзау өлімге ұшырады (40%); аурудан айығу көрсеткіші – 60% болды.

Сонымен қатар біз тәжірибе топтарындағы бұзаулардың салмақ қосу көрсеткіштерін анықтадық (2-ші кесте). Әр топтағы бұзаулар 10 бастан тәжірибе және бақылау топтарына бөлінді. Иммуномодулятор тималинді қолданар алдында сынақ топтарындағы бұзаулардың тірідей салмағы өлшеніп алынды, сонымен қатар қайталап өлшеу препараттарды қолданғаннан кейінгі 10 және 30 тәуліктерден кейін жүргізілді.

Кесте 2- Иммуномодулятор тималиннің бұзаулардың салмақ қосу көрсеткішіне әсері

Топтар	Дене массасы, кг			Орташа тәуліктік салмақ қосуы, гр	Абсолюттік салмақ қосуы, кг
	Препаратты бергенге дейін	10-күні	30-күні		
1-ші тәжірибе тобы	26,2±1,8	30,2±2,2	42,5±2,3	410,0±5,8	12,3±2,2
2-ші тәжірибе тобы	26,4±1,9	28,6±2,1	39,2±2,2	353,3±4,6	10,6±2,4
3-ші тәжірибе тобы	26,1±1,9	28,1±2,5	37,2±2,2	303,3±5,5	9,1±2,5

Препараты қолданғанға дейін барлық сынақ тобындағы бұзаулардың тірідей салмағы салыстырмалы түрде бірдей болғандығы байқалды. 10 тәуліктен кейін 1-ші тәжірибе тобындағы бұзаулардың салмақ қосуы 2-ші және 3-ші тәжірибе топтарындағы бұзаулармен салыстырғанда, тиісінше, 1,6 және 2,1 кг-ға, ал 20 тәуліктен кейін 1-ші тәжірибе тобындағы бұзаулардың салмақ қосуы 2-ші және 3-ші тәжірибе топтарындағы бұзаулармен салыстырғанда, тиісінше, 3,3 және 5,3 кг-ға жоғары болатындығы анықталды.

1-ші тәжірибе тобындағы бұзаулардың тәуліктік салмақ қосу көрсеткіші орта есеппен 410,0±5,8гр болса, 2-ші және 3-ші топтарда бұл көрсеткіш 1-ші топпен салыстырғанда, тиісінше, 56,7 және 106,7 грамға кем болды. Абсолюттік салмақ қосуы 1-ші тәжірибе тобында 12,3±2,2 кг болса, ал салыстырмалы 2-ші, 3-ші топтардағы бұзауларды біршама төмендеу болатындығы анықталды.

Қорытынды

Сонымен жоғарыда аталған мәліметтерді қорытындылай келе, иммуномодулятор тималинді кешенді түрде емдеу диспепсиямен ауырған бұзауларға тиімді әсер ететіндігі, сондай-ақ олардың салмақ қосу көрсеткіштеріне айтарлықтай жоғарылатуға септігін тигізетіндігі анықталды.

Әдебиеттер

1. Соколова О.В., Шилова Е.Н. Технологические факторы профилактики болезней телят в современных промышленных комплексах// Мат. Межд. науч.-практ. конф., Воронеж, 2015.-С. 407-411.
2. Григорьева Г.И., Арбузова А.А., Кульчицкая М.А., Панитков М.А. Роль микроорганизмов (бактерии, вирусов) в возникновении желудочно-кишечных заболеваний новорожденных телят// Ветеринарная патология.-2005.- №4.- С.108-113.
3. Бондаренко Е.М. Применение иммуномодулятора тимогена для лечения телят с функциональной диспепсией// Молочное и мясное скотоводство, 2009.-С. 24-29.
4. Заманбеков Н.А., Бекмахан Т., Оспанкулов А. Селен және йод микроэлементтерінің пробиотиктермен бірге бұзаулардың кейбір биохимиялық көрсеткіштерінің динамикасына әсері// Ізденістер, нәтижелер. Қосымша. Ғылыми журнал. Алматы, 2014. №1, 33-37 б.
5. Аликаев В.А., Митюшин В.В. Борьба с острыми расстройствами пищеварения у новорожденных телят// Ветеринария.-1993, №2.-С.53-55.
6. Калюжный И.И., Федорин А.А., Калинкина Ю.В. Клинические и некоторые лабораторные показатели крови новорожденных телят в процессе применения «ДиаДЭНС-ДТ»//Материалы Межд. научно-практич. конф., Краснодар, 2016.- С.249-252.
7. Мосеева А.И., Великанов В.И., Харитонов Л.В. Влияние интерлейкина-2 и тимогена на становление неспецифической резистентности у телят// Материалы Межд. научно-практич. конф., Воронеж, 2015.- С.315-319.
8. Самбуров Н.В. Физиологические и иммунологические аспекты применения иммуномодуляторов// Доклады Российской академии с.-х. наук.-2006.-№1.-С.41-43.

Кайыпова А.К., Сиябеков С.Т., Заманбеков Н.А., Ахметова М.С.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ ИММУНОМОДУЛЯТОРА ТИМАЛИНА ПРИ ДИСПЕПСИИ ТЕЛЯТ

Аннотация

В статье приведены данные по изучению влияния иммуномодулятора тималина при диспепсии телят. Полученные результаты исследований свидетельствуют, что комплексное применение препарата оказывает эффективное действие при диспепсии телят, а также способствует повышению показателей прироста живой массы молодняка.

Ключевые слова: тимоген, тималин, иммуномодулятор, диспепсия, резистентность.

Kayipova A.K., Siyabekov S.T., Zamanbekov N.A., Akhmetova M.S.

EFFICIENCY OF APPLICATION OF AN IMMUNOMODULATOR TYMOLINE, AT DYSPEPSIA OF CALFS

Annotation

Data on studying of influence of an immunomodulator thymaline are provided in article at dyspepsia of calfs. The received results of researches demonstrate that complex use of

medicine has effective effect at dyspepsia of calfs and also promotes increase in indicators of a gain of live mass of young growth.

Keywords: thymagene, thymaline, immunomodulator, dyspepsia, resistance.

УДК 638.123.53

Калачев А.А., Колосова С.Ф., Валитова Н.В.

Алтайский филиал ТОО «Казахский научно-исследовательский институт лесного хозяйства и агролесомелиорации, г. Риддер

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ХОЗЯЙСТВЕННО-ПОЛЕЗНЫХ ПРИЗНАКОВ КРАИНСКОЙ И КАРПАТСКОЙ ПОРОД ПЧЕЛ ВОСТОЧНО-КАЗАХСТАНСКОЙ ПОПУЛЯЦИИ

Аннотация

В статье приведен сравнительный анализ хозяйственно-полезных признаков краинской и карпатской пород пчел в условиях Восточного Казахстана. Зимостойкость пчел карпатской породы местной популяции достоверно выше, чем у пчелиных семей Carnica Sklenar. Медопродуктивность пчелиных семей Carnica Sklenar выше, чем у пчел местной популяции на 2,3 кг. Пчелиные семьи краинской породы Carnica Sklenar по яйценоскости превосходят пчелиные семьи карпатской породы пчел местной популяции. Таким образом, пчелы краинской породы линии Sklenar могут быть рекомендованы для разведения в условиях ВКО, наравне с другими пчелами районированных пород.

Ключевые слова: пчеловодство, краинская и карпатская породы пчел, хозяйственно-ценные признаки.

Введение

Пчеловодство – одна из отраслей сельского хозяйства, имеющая важное хозяйственное значение и дающая нам много ценных продуктов: меда, воска, пыльцы, маточного молочка, прополиса, пчелиного яда. Значение пчеловодства определяется, с одной стороны, рядом ценных продуктов, которые получают непосредственно от пасек, а с другой, огромной ролью медоносных пчел в перекрестном опылении, повышении урожайности и улучшении качества семян и плодов энтомофильных сельскохозяйственных растений.

На просторах Казахстана не везде имеются благоприятные условия для развития пчеловодства. В северных степных районах пчел разводят только там, где высевают такие сельскохозяйственные культуры как подсолнечник, гречиху, горчицу, эспарцет, донник, клевер. Учитывая наличие только позднего взятка, для поддержания пчел в активном состоянии на припасечных участках и садах высевают горчицу и т.д. Наиболее благоприятный край для развития пчеловодства – это Восточный Казахстан.

Сегодня во всем мире пчеловоды используют пару десятков пород пчел, правда, отечественными пасечниками используются несколько наиболее распространенных среди них, а именно: башкирская порода пчел, среднерусская, кавказская, украинская, карпатская, краинская и другие.

Породы пчел сформировались под воздействием разных условий климата, а также благодаря усиленной работе селекционеров. Именно поэтому они отличаются по окраске, размерам, длине хоботка, агрессивности, плодовитости маток, устойчивости к болезням и другим признакам.

Учитывая ценность пчел краинской породы, в 2016 году научными сотрудниками Алтайского филиала ТОО «КазНИИЛХА» начаты работы по возрождению краинских